

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ СТРАХОВИКА У РОЗРІЗІ КРЕДИТУВАННЯ БУДІВНИЦТВА

С. В. Сокол

Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

вул. Сумська 40, 61002, м. Харків, Україна.

E-mail: sergei_sokol@mail.ru

Отримана 10 вересня 2008, прийнята 17 вересня 2008

Анотація. Дослідження проблем фінансової політики, у тому числі макрофінансової стабілізації, обов'язково передбачає вивчення структури і характеру дії фінансового механізму, за допомогою якого держава здійснює регулювання соціально-економічного розвитку країни, у якому одними з головних компонентів є страхування та будівництво. Автор аналізує фінансовий механізм страхових компаній, які функціонують на території України, регламентуються чинним законодавством названої країни та здійснюють страхування життя. У статті розглядаються особливості фінансового механізму страхової компанії у розрізі використання коштів резервів із страхування життя для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників. Особливу увагу приділено формуванню кредитних відносин страховика з позичальником, нормативам кредитної діяльності страховика при інвестуванні у житлове будівництво та індивідуальну забудову.

Ключові слова: фінансовий механізм, страхова компанія, страхові резерви, кредитування довгострокового будівництва.

ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСОВОГО МЕХАНИЗМА СТРАХОВЩИКА В РАЗРЕЗЕ КРЕДИТОВАНИЯ СТРОИТЕЛЬСТВА

С. В. Сокол

Харьковский государственный технический университет строительства и архитектуры

ул. Сумская 40, 61002, г. Харьков, Украина.

E-mail: sergei_sokol@mail.ru

Получена 10 сентября 2008, принята 17 сентября 2008

Аннотация. Исследование проблем финансовой политики, в том числе макрофинансовой стабилизации, обязательно предусматривает изучение структуры и характера действия финансового механизма, при помощи которого государство осуществляет регулирование социально-экономического развития страны, в котором одними из главных компонентов является страхование и строительство. Автор анализирует финансовый механизм страховых компаний, которые функционируют на территории Украины, регламентируются действующим законодательством названной страны и осуществляют страхование жизни. В статье рассматриваются особенности финансового механизма страховой компании в разрезе использования средств резервов страхования жизни для долгосрочного кредитования строительства жилья, в том числе индивидуальных застройщиков. Особое внимание уделено формированию кредитных отношений страховщика и заемщика, нормативам кредитной деятельности страховщика при инвестировании в строительство жилья и индивидуальную застройку.

Ключевые слова: финансовый механизм, страховая компания, страховые резервы, кредитование долгосрочного строительства.

PARTICULARITIES OF THE FINANCIAL MECHANISM OF THE INSURER IN CUT OF THE LENDING CONSTRUCTION

S. V. Sokol

Kharkov State Technical University Civil Engineering and Architectures

str. Sumskaia 40, 61002, Kharkov, Ukraine.

E-mail: sergei_sokol@mail.ru

Received 10 September 2008, accepted 17 September 2008

Abstract. Research of problems of a financial politics, including macrofinancial stabilization, necessarily provides studying structure and character of action of the financial mechanism by means of which the state carries out regulation by social and economic development of the country in which one of the main components is insurance and construction. The author analyzes the financial mechanism of the insurance companies which function in territory of Ukraine, are regulated by the current legislation of this countries and carry out life insurance. In article features of the financial mechanism of the insurance company in a section of use of means of reserves of life insurance for long-term crediting construction of habitation, including individual builders are considered. The special attention is given to formation of credit relations of the insurer and the borrower, specifications of credit activity of the insurer at investment in construction of habitation and individual building.

Key words: financial mechanism, insurance company, insurance reserves, lending long-term construction.

Вступ

У сучасних перехідних умовах трансформування національної економіки України, реалізація фінансової політики держави у сфері макроекономічного регулювання ґрунтується на певній моделі господарсько-політичного механізму забезпечення суспільного розвитку, на ринкових засадах та впливу на процес відтворення. Склад і структура господарсько-політичного механізму визначається рівнем розвитку економіки, відносинами власності, історичними та національними особливостями розвитку суспільства.

Вирішальною частиною господарсько-політичного механізму є фінансова компонента, яка складає його ядро. Тобто основу реалізації фінансової політики становить певний механізм, який показує «як треба робити». Успішність політики макрофінансової стабілізації забезпечується глибоким і всебічним знанням методології фінансового впливу на макроекономічні процеси й досконалим володінням фінансовим інструментарієм. Отже, дослідження проблем фінансової політики, у тому числі макрофінансової стабілізації, обов'язково передбачає вивчення структури і характеру дії фінансового механізму, за допомогою якого держава здійснює регулювання соціально-економічного розвитку країни, у якому одними з

головних компонентів є страхування та будівництво.

Огляд літературних джерел

Теоретичні та практичні аспекти дослідження фінансового механізму викладені в трудах вчених: М.А. Песселя, Г.В. Базарова, В.І. Самарухи, В. К. Сенчагова, С.Я. Огородника, В.М. Федосова, В.М. Опаріна та інш.. Однак з урахуванням сучасних тенденцій розвитку будівництва вирішальним завданням стає пошук ефективного фінансового механізму довгострокового кредитування житлового будівництва в Україні.

Метою статті є визначення особливостей фінансового механізму страхової компанії у розрізі використання коштів резервів із страхування життя для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників.

Викладення основного матеріалу

Особливості фінансового механізму страхової компанії обумовлені історично визначеними суспільними формами функціонування страхового фонду та фінансами страхової компанії. Регулювання фінансового механізму проводиться чинним законодавством та нормативно-

правовою базою країни, у якій здійснює свою діяльність страхова компанія. Автор аналізує фінансовий механізм страхових компаній, які функціонують на території України, регламентуються чинним законодавством названої країни та здійснюють страхування життя.

Фінанси, які знаходяться в розпорядженні та володінні страхової компанії, забезпечують діяльність фінансового механізму страховика. Страховик формує та використовує засоби страхового фонду (чи страхових резервів), покриваючи страхові випадки та власні витрати на організацію страхового захисту. Крім того, з метою одержання доходу від використання фінансів, що надійшли у його розпорядження, страховик займається інвестиційною діяльністю, залучаючи для цього частину коштів страхових резервів та власні засоби. Внаслідок цього грошовий обіг страхової організації більш складний, ніж у підприємств інших галузей народного господарства.

Грошовий обіг страховика включає два відносно самостійні грошові напрямки:

- обіг коштів, що забезпечують страховий захист,
- обіг коштів, пов'язаний з організацією страхової справи.

При цьому обіг коштів, що забезпечують страховий захист мають два етапи: на першому формується і розподіляється страховий фонд, на другому – частина коштів страхового фонду інвестується з метою одержання прибутку.

Кожний з виділених елементів грошового обігу коштів страхової організації має своє соціально–економічне значення, у зв'язку з чим рух коштів на кожному етапі відбувається під впливом різних економічних і юридичних чинників.

Виконуючи свої фінансові зобов'язання, страховик витрачає одержані платежі, тобто розподіляє їх за різними цільовими напрямками, які закладені в тарифі. На цьому етапі руху коштів незбіжність розрахункових (очікуваних) збитків із фактичними можлива як в часі, так і в просторі.

Накопичення страхової суми у довгострокових видах страхування життя та додаткової пенсії можуть визначати резервні фонди (зі страхування життя), тому що страхові виплати за договором страхування життя здійснюються в розмірі страхової суми (її частини) та (або) у вигляді регулярних, послідовних виплат, обумовлених у договорі страхування сум (ануїтету).

Фінансовий механізм страхової компанії умовно може бути поділений на вісім етапів. На першому етапі відображається надходження страхових премій до страховика, як безпосередньо від страхувальника, так і через прямих страхових посередників та перестраховальників. Страховик за отримані страхові премії виплачує винагороду у вигляді комісії прямим страховим посередникам та здійснює тантьєму (комісію з прибутку) перестраховальників (див. рис.1).

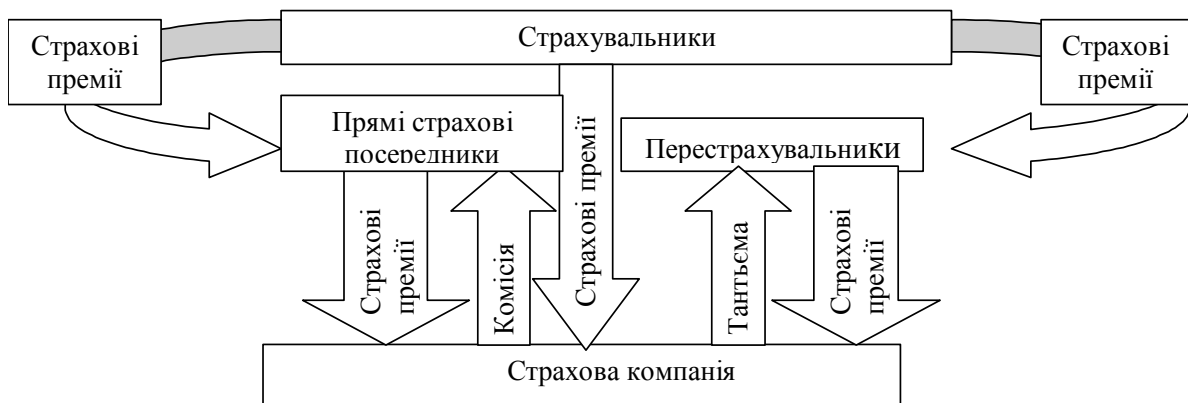

Рис. 1. Надходження страхових премій до страховика.

На другому етапі (див. рис. 2) відбувається перестраховування, яке здійснює страхова компанія, передаючи частину страхової відповідальності та страхових премій перестраховику. Страхові премії, від утриманої страховиком на собі відповідальності, оподатковуються за ставкою три відсотки. Зворотній зв'язок відображається у здійсненні страхових виплат, якщо має місце страховий випадок, та тантьємі.

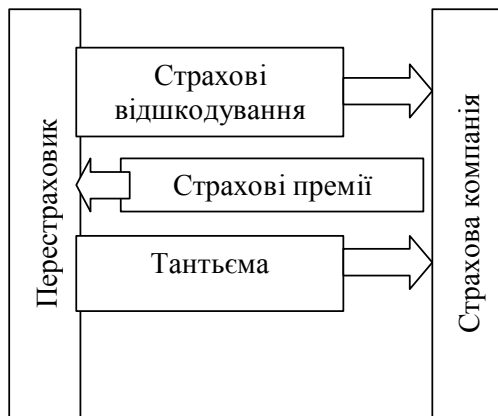

Рис. 2. Перестраховування.

Для забезпечення страхових зобов'язань із страхування життя та медичного страхування страховики формують окремі резерви за рахунок надходження страхових платежів і доходів від інвестування коштів сформованих резервів за цими видами страхування.

Кошти резервів із страхування життя не є власністю страховика і мають бути відокремлені від його іншого майна. Страховик зобов'язаний обліковувати кошти резервів із страхування життя на окремому балансі і вести їх окремий облік.

Кошти резервів із страхування життя не можуть використовуватися страховиком для погашення будь-яких зобов'язань, крім тих, що відповідають прийнятим зобов'язанням за договорами страхування життя, і не можуть бути включені до ліквідаційної маси у разі банкрутства страховика або його ліквідації з інших причин, і підлягають передачі іншому страховику за згодою страхувальника та застрахованої особи або підлягають передачі застрахованій особі.

Страховики зобов'язані створювати і вести облік таких резервів із страхування життя:

- довгострокових зобов'язань;
- належних виплат страхових сум (див. рис. 3).

Величина резервів довгострокових зобов'язань обчислюється актуарно окремо по кожному договору згідно з методикою формування резервів із страхування життя з урахуванням темпів зростання інфляції.

На четвертому етапі відбуваються страхові виплати або виплати страхового відшкодування.

На п'ятому етапі відбувається розміщення сформованих резервів із страхування життя, яке здійснюється згідно з Законом України «Про страхування» та згідно з правилами розміщення страхових резервів із страхування життя.

Кошти страхових резервів із страхування життя мають бути представлені активами таких категорій:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати;
- цінні папери, що емітуються державою;
- права вимоги до перестраховиків;
- інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України;
- банківські метали;
- кредити страхувальникам—громадянам, що уклали договори страхування життя, у межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, установлених Національним банком України.

Автор зазначає, що частина коштів резервів зі страхування життя, які можуть бути спрямовані на довгострокове кредитування житлового будівництва, не може перевищувати 10 відсотків загального розміру резервів. Розмір кредиту одному позичальнику не може перевищувати 5 відсотків резервів зі страхування життя, що можуть бути спрямовані на надання кредитів. При укладанні кредитного договору страховик повинен враховувати довгострокові характеристики нерухомого майна (майбутню

Рис. 3. Формування резервів із страхування життя.

ринкову вартість нерухомого майна після завершення будівництва та протягом строку погашення кредитного боргу, відповідне використання майна, тенденції зміни цін на ринку нерухомості). Сума зобов'язань позичальника за кредитним договором не повинна перевищувати оціночної вартості предмета іпотеки після завершення будівництва. У разі, якщо оціночна вартість предмета іпотеки є нижчою від суми заборгованості за кредитним договором, страховик має право вимагати від позичальника надання додаткового забезпечення.

Страховик самостійно визначає розмір процентних ставок за користування кредитом, але на рівні не нижче облікової ставки НБУ. Заборгованість за наданими кредитами (без урахування резерву забезпечення для покриття можливих втрат за простроченими кредитами) не може перевищувати розміру частини резервів зі страхування життя, що використовується на довгострокове фінансування (кредитування) житлового будівництва. У разі зменшення ре-

зервів, що призвело до перевищення заборгованості за наданими кредитами частини резервів зі страхування життя, що використовується на довгострокове фінансування (кредитування) житлового будівництва, страховику забороняється надання нових кредитів. Позичальник повинен забезпечити інвестування власних коштів в об'єкт будівництва у розмірі, не меншому 40 відсотків його проектної (кошторисної) вартості. Кредитні взаємовідносини регламентуються кредитним договором та іпотечним договором. Предмет іпотеки підлягає страхуванню відповідно до законодавства України. Строк дії договору страхування предмета іпотеки не може бути меншим строку дії кредитного договору.

На шостому етапі з суми нерозподіленого прибутку формуються вільні резерви, які розміщуються з урахуванням прибутковості. Вільні резерви - це частка власних коштів страховика, яка резервується з метою забезпечення платоспроможності страховика відповідно до

Рис. 4. Розміщення сформованих резервів із страхування життям.

прийнятої методики здійснення страхової діяльності. Прибуток, який страховик отримує від розміщення вільних резервів та від розміщення резервів незароблених премій, після оподаткування за ставкою двадцять п'ять відсотків, формує нерозподілений прибуток страхової компанії на сьомому етапі. Восьмим етапом є представлення сформованих резервів із страхування життя в активах та пасивах страховика на окремому балансі.

Висновки

У статті автором розглянуто та наведено особливості фінансового механізму страхової компанії у розрізі використання коштів резервів із страхування життя для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників.

Література

1. Андреев Н.В. Деякі аспекти оптимізації страхової діяльності // Вісн. Акад. праці і соц. відно- син Федер. профспілок України. – 2002. – № 2, ч. 2. – С. 79-81.
2. Мних М. В. Стратегія діяльності страхової компанії // Економіка, фінанси, право. – 2004. – №1. – С. 23 - 25.
3. Новаковская Э.Г., Широкова И.С. Моделирование уровней риска и доходности страхования // Искусственный интеллект. – 2004. – № 4. – С. 411 -416.
4. Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 16.01.2007р. № 6639 «Про погодження доопрацьованого проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів резервів із страхування життя для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників».
5. Приходько В. С. Бухгалтерський облік страхової діяльності. Навчальний посібник. – Київ: Лібра, 2002. – 216с.
6. Страхування теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Внукова Н.М., Успенко В.І., Временко Л.В. та ін.; За загальною редакцією проф. Внукової Н.М. – Харків: Бурун Книга, 2004. – 376 с.

Сокол Сергій Володимирович – асистент кафедри фінансів та кредиту Харківського державного університету будівництва та архітектури. Наукові інтереси: страхова діяльність, інвестиційно-будівельна діяльність, регіональний страховий ринок, інтеграція українського страхового ринку до Європейського ринку страхування.

Сокол Сергей Владимирович – ассистент кафедры финансов и кредита Харьковского государственного университета строительства и архитектуры. Научные интересы: страховая деятельность, инвестиционно-строительная деятельность, региональный страховой рынок, интеграция украинского страхового рынка в Европейский рынок страхования.

Sokol Sergey Vladimirovich – an Assistant lecturer of the department finance and credit Kharkov State Technical University Civil Engineering and Architectures. Scientific researches: indemnifying activity, investment-building activity, regional insurance market, integration Ukrainian insurance market in European market of the insurance.